

**Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок**

УДК 005.334:005.337.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14293533>

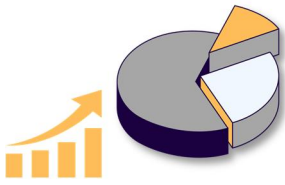
Класифікація та інструменти управління ризиками еко-кредитування

Вячеслав Слесар

аспірант кафедри банківської справи та страхування, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україн, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2908-0364>

Прийнято: 18.11.2024 | Оpubліковано: 29.11.2024

Анотація. Мета статті полягає в дослідженні особливостей управління банківськими ризиками еко-кредитування в сучасних умовах підвищеної невизначеності, спричиненої війною, економічною нестабільністю та у виявленні напрямів впливу зміни клімату на модифікації фінансових ризиків з урахуванням ризиків кліматичних змін. Зміни клімату набули глобального характеру, формуючи нові виклики як для підприємств, фінансових установ і центральних банків, так і для економіки в цілому. Систематизовано й узагальнено ризики еко-кредитування, виділено загальні та специфічні фінансові в які трансформуються кліматичні ризики. Високий рівень невизначеності створює проблему інтеграції кліматичних ризиків в системі управління ризиками фінансових установ, яка залишається особливо складною. Визначено напрями трансформації ризиків, що генеруються глобальними змінами клімату у фінансові ризики. Незважаючи на загрозливий вплив збитків, спричинених надзвичайними погодними явищами та кліматичними катастрофами, управління

цими ризиками все ще характеризується низьким рівнем проникнення в систему ризик-орієнтованого управління фінансовими установами.

Методи. Теоретичною і методичною основою дослідження стали фундаментальні і прикладні праці вітчизняних та зарубіжних фахівців з управління ризиками. Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння), методи розв'язання оптимізаційних задач та інші.

Результати. Для того щоб фінансовий бізнес ефективно управляв ризиками з урахуванням змін клімату, запропоновано інноваційні підходи, що мають стратегічне значення, зокрема, такі як «зелені» облігації та облігації катастроф.

Висновки. Успішна реалізація фінансовими установами політики управління ризиками еко-кредитування, позитивно вплине на фінансову стабільність і сталий розвиток економіки.

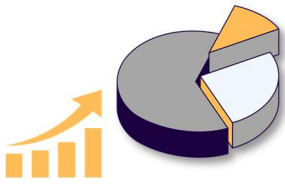
Ключові слова: ризики, еко-кредитування, соціально відповідальний банкінг, кліматичні та екологічні ризики, екологічний ризик-менеджмент, ESG, інструменти управління ризиками, таксономія еко-ризиків, банк.

Classification and risk management tools in eco-credit financing

Vyacheslav Sliesar

Postgraduate Department of Banking and Insurance, Kyiv National University of Economics named after V. Hetman, Kyiv, Ukraine, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2908-0364>

Abstract. The article aims to explore the peculiarities of managing banking risks in eco-lending under contemporary conditions of heightened uncertainty caused by war, economic instability, and the identification of the impact of climate change on the transformation of financial risks considering climate-related risks. Climate change has become a global phenomenon, creating new challenges for businesses, financial

institutions, central banks, and the economy as a whole. Eco-lending risks are systematized and generalized, with distinctions made between general and specific financial risks into which climate risks transform. The high level of uncertainty presents a challenge for integrating climate risks into the risk management systems of financial institutions, which remains particularly complex. Directions for the transformation of risks generated by global climate change into financial risks have been identified. Despite the threatening impact of losses caused by extreme weather events and climate-related disasters, managing these risks is still characterized by a low level of integration into the risk-oriented management systems of financial institutions.

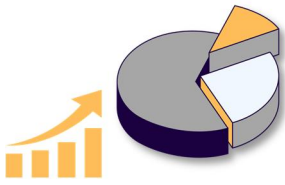
Methods: The theoretical and methodological foundation of the research includes fundamental and applied works by domestic and foreign risk management experts. To address the objectives, general scientific methods (analysis, synthesis, induction, deduction, comparison), optimization problem-solving methods, and others were utilized.

Results: To enable financial businesses to effectively manage risks considering climate changes, innovative approaches with strategic importance have been proposed, including green bonds and catastrophe bonds.

Conclusions: Successful implementation of eco-lending risk management policies by financial institutions will positively impact financial stability and sustainable economic development.

Keywords: risks, eco-lending, socially responsible banking, climate and environmental risks, ecological risk management, ESG, risk management tools, taxonomy of eco-risks, bank.

Постановка проблеми. Невизначеність на фінансових ринках і ринках фінансових послуг потребує поглибленого вивчення основних видів ризиків в певній послідовності. Енергозберігаючі та екологічні програми в Україні здебільшого реалізуються на загальних засадах, а економічні стимули, які б здешевлювали кредити для фінансових установ або потенційних позичальників,

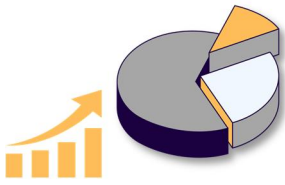

відсутні. Дуже важливо впроваджувати управління екологічними ризиками в банках, що може захистити не тільки навколишнє середовище, а й сам банк від потенційних збитків.

2003 рік вважається віхою в розвитку соціально відповідального банкінгу, коли провідні світові банки, серед яких Citigroup, Royal Bank of Scotland та Westpac Bank, прийняли «Принципи Екватора», що встановлюють соціальні та екологічні стандарти для кредитування та проєктного фінансування. «Принципи Екватора» розроблені для управління соціальними та екологічними ризиками у сфері зеленого фінансування і фактично це рекомендації щодо управління екологічними та соціальними ризиками у проєктному фінансуванні та кредитуванні.

Європейський центральний банк (ЄЦБ) на основі Плану дій Європейської комісії з фінансування сталого зростання та Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва розробив посібник під назвою «Посібник з кліматичних та екологічних ризиків: наглядові очікування щодо управління ризиками та розкриття інформації» (Guide on climate-related and environmental risks: supervisory expectations relating to risk management and disclosure), остання версія якого була опублікована в листопаді 2020 року. Цей документ, який має рекомендаційний характер, описує сучасні практики управління ризиками, надає таксономію та визначає наслідки для традиційних банківських ризиків. Зокрема, кліматичні та екологічні ризики поділяються на фізичні ризики та ризики перехідного періоду. Фізичні ризики - це негативні економічні наслідки поступової зміни клімату, погіршення якості повітря і води та інших екологічних проблем. Водночас, ризики перехідного періоду можуть проявлятися у формі фінансових втрат, яких зазнає Банк внаслідок врахування принципів сталого розвитку в розвитку економіки країни.

Це може мати форму репутаційного ризику, якщо банк продовжує фінансувати екологічно шкідливі галузі, або збільшення частки проблемних

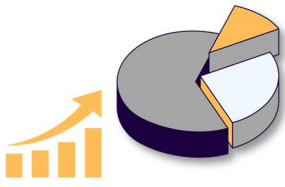
позичальників, які не в змозі погасити свої борги через збільшення витрат на дотримання нових екологічних стандартів.

Керівні принципи ЄЦБ детально описують очікування регулятора щодо управління екологічними та кліматичними ризиками. Зокрема, банкам рекомендується враховувати вплив цих ризиків на корпоративне середовище при прийнятті стратегічних і комерційних рішень. ЄЦБ також вважає бажаним, щоб у внутрішній структурі банку була призначена особа, відповідальна за управління кліматичними та екологічними ризиками, і рекомендує банкам готувати спеціальні звіти для збору та оцінки інформації про їхню схильність до цих ризиків та інших питань. ЄЦБ зазначає, що банки наразі все ще не розкривають достатньо інформації про кліматичні та екологічні ризики. У зв'язку з цим проблема управління ризиками еко-кредитування є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій відображає наукові напрацювання ряду авторів (Весельська Д.[1], Водяницька О., Соколова Н., Серьогін С., Мирошнік Д., Богуславська С., Добровольська Е., Покотильська Н., Забуранна Л., Недільська Л., Абрамова І., Куровська Н., Мартинюк Г., Демчук Н., Абахтімова А., Краснова І., Примостка Л., Лавренюк В., Шевалдіна В., Мацієвич Т., Вовченко О., Шульга Н., Савлук С. , Бортніков Г., Любіч О.) з питань управління ризиками, в тому числі ризиками, пов'язаними з еко-кредитуванням.

Зокрема, Водяницька О., Соколова Н., Серьогін С. досліджували особливості управління банківськими ризиками в сучасних умовах та акцентували увагу на тому, що «... найбільшу загрозу для банківських установ становлять такі види ризику, які прямо не пов'язані з проведенням банківських операцій. До них слід віднести ризики пов'язані з репутацією банківських установ, з конкуренцією в банківській сфері та операційні» [2].

Мирошнік Д., Богуславська С. аналізуючи ризики та стратегії управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності дійшли висновку, що «...для забезпечення успішної діяльності та стійкості у таких умовах

важливо виявляти, аналізувати та ефективно управляти різноманітними видами ризиків» [3].

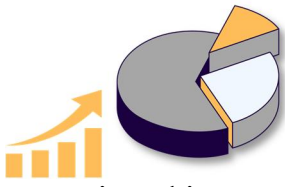
Добровольська Е., Покотильська Н. досліджуючи особливості системи управління ризиками відмічали, «...що у випадку якщо ідентифіковані ризики виявляться суттєвими, банк здійснює перегляд системи управління ризиками для виявлення, оцінки, моніторингу, звітування, контролю та пом'якшення цих ризиків з метою визначення величини капіталу, необхідного для покриття всіх суттєвих ризиків, притаманних діяльності банку» [4].

Забуранна Л., Недільська Л., Абрамова І., Куровська Н., Мартинюк Г. вивчаючи розвиток банківської системи в умовах деструктивного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів встановили, «... що ситуацію в банківській системі вдалося стабілізувати завдяки відновленню бази фондування, визнанню реальної якості активів та виконанню програм докапіталізації практично усіма великими банками» [5].

Демчук Н., Абахтімова А. розглядаючи управління банківськими ризиками зазначають, що засобом оптимізації банківських ризиків також є страхування. Дійсно, погоджуємось з авторами, що програми страхування нині активно розробляються і впроваджуються в банківську практику, в світовій практиці вони активно використовуються для управління ризиками в тому числі еко-кредитування, кліматичними ризиками [6].

Краснова І., Примостка Л., Лавренюк В. характеризуючи кліматичні ризики у фінансовому бізнесі акцентували увагу на важливості «...виявлення властивостей і напрямів впливу зміни клімату на профіль фінансового бізнесу, модифікації фінансових ризиків з урахуванням ризиків кліматичних змін» [7].

Краснова І., Примостка Л., Шевалдіна В. досліджуючи фінансові інновації в управлінні кліматичними ризиками розглянули доцільність управління кліматичними ризиками шляхом подальшого розвитку соціально відповідального інвестування (ESG), навели способи трансформації кліматичних

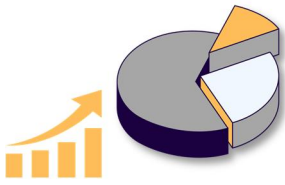
ризиків у фінансовий ризик та запропонували інноваційні фінансові інструменти з метою мінімізації кліматичних ризиків [8].

Однак, виникнення нових викликів і загроз в глобальних масштабах, лишають недостатньо висвітленими ряд питань та зумовлюють потребу постійного удосконалення управління екологічними ризиками з метою забезпечення екологічної безпеки та потребують подальшого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання управління ризиками банківського сектору в цілому є широко досліджуваними в економічній літературі. Проте в умовах переходу до стратегій управління на засадах ESG, потребують більш поглибленої уваги питання ідентифікації, таксономії та пошуку інструментів управління ризиками еко-кредитування. Недостатньо досліджуваним є питання трансформації кліматичних ризиків у фінансові ризики, на які наражаються банківські установи. Це потребує більш поглибленої таксономії ризиків еко-кредитування.

Недостатньо досліджуваним залишається і пошук шляхів мінімізації ризиків еко-кредитування, в тому числі на основі оптимізації умов кредитування, диверсифікації джерел фінансування, проведення широкої інформаційної політики та різноманітних маркетингових досліджень. Еко-кредитування має поєднати економічні вигоди з екологічною відповідальністю, створюючи платформу для сталого розвитку та гармонію між економічною діяльністю й природним середовищем. Це потребує також визначення ефективних інструментів еко-кредитування, з метою забезпечення прав та інтересів як кредиторів так і користувачів цих продуктів.

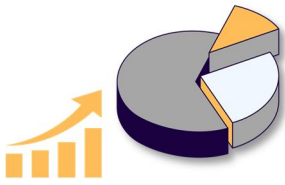
Наше дослідження має на меті вирішити ці питання на основі розробленої автором таксономії ризиків еко-кредитування та рівнями виникнення і визначення шляхів їх оптимізації, в тому числі шляхом підвищення рівня екологічної обізнаності громадян і сприяння перспективному розвитку еко-кредитування в Україні та вирішення глобальних екологічних проблем.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даного дослідження – визначити економічну сутність ризиків еко-кредитування, надати їх таксономію та інструменти управління, що сприятиме розвитку соціально відповідального банкінгу в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), без подальших заходів щодо пом'якшення наслідків підвищення глобальної температури на 1,5-4°C може знизити глобальний реальний ВВП на 1,0-3,3% до 2060 року та на 2-10% до 2100 року. Навіть за нижньою межею оцінок це становить трильйони доларів [9]. Кредитування виступає важливим інструментом фінансового механізму реалізації природоохоронних заходів [10]. Під еко-кредитуванням (зеленим кредитуванням) слід розуміти вид банківського або фінансового кредитування, спрямований на фінансування екологічно орієнтованих проєктів або бізнесів, які сприяють збереженню навколишнього середовища, енергоефективності, зменшенню викидів парникових газів та розвитку відновлюваних джерел енергії. Управління ризиками еко-кредитування є важливим аспектом сучасної фінансової діяльності, оскільки воно спрямоване на мінімізацію екологічних, фінансових і репутаційних ризиків банків та інших фінансових установ.

В сучасних умовах цей фінансовий інструмент стає важливим засобом підтримки сталого розвитку, сприяючи впровадженню зелених технологій, що сприяють екологічному захисту та зниженню негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище. Однак, участь банків у проєктах з еко-кредитування обмежують переважно високі ризики проєкту та брак довгострокових ресурсів. Існують два шляхи вирішення цих проблем. Перший – підвищити податки на викиди, що змусить компанії переглянути свої екологічні стратегії. Другий механізм пов'язаний з економічним стимулюванням модернізації застарілих технологій. Обидва рішення потребують додаткових фінансових інвестицій.

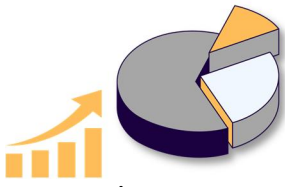

Крім того, особливістю банківських еко-кредитів, є те, що вони надаються виключно для кредитів, які містять екологічну складову та мають тривалий період окупності. До таких кредитів відносимо: енергоефективні будівельні проекти; встановлення сонячних панелей, вітрових генераторів (електростанцій) або інших джерел відновлюваної енергії; кредити для купівлі електромобілів чи гібридного транспорту; кредити на модернізацію обладнання для зменшення шкідливих викидів; впровадження екологічно безпечних виробничих технологій. Кредитуванню екологічних проєктів притаманний підвищений ризик, обумовлений особливостями менеджменту.

Такі стратегічні фактори, як стабільні відносини з позичальниками, майбутня прибутковість і ліквідність банку залежать від обґрунтованості розрахунку величини відсотка по еко-кредитах. Банківські кредити на природоохоронні заходи та відтворення природних ресурсів досить часто недоступні через високі відсоткові ставки, складні умови отримання цих кредитів та вимоги до позичальників. При цьому варто враховувати можливості державного субсидування, ліквідність застави, наявність поручителів і забезпеченість. Вкрай важливо сформулювати умови здешевлення еко-кредитів та розвиток ESG стандартів управління цими ризиками з врахуванням «...стандартів екологічного, соціального та корпоративного управління, а також їх фінансовій підтримці (сталому фінансуванню), як діють в ЄС [11].

Доцільно прийняти до уваги думку Вовченко О.С., яка досліджувала «... актуальні питання визначення напрямів впровадження ESG-стратегії в бізнес-моделі комерційних банків з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських ризиків, поглиблених сучасними кризовими явищами» [12].

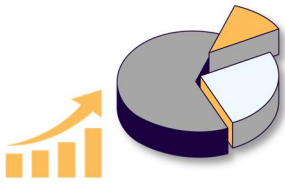
На основі дослідження управління ESG-ризиками в українських банках Бортніков Г. і Любіч О., з'ясували, що основними результатами дослідження «... є впорядкування підходів до систематики екологічних, соціальних та управлінських ризиків, пропозиції щодо створення додаткового механізму

управління такими ризиками, визначення ключової ролі контролюючого органу в стимулюванні банків до трансформації» [13].

Останніми роками багато центральних банків почали розглядати економічні наслідки зміни клімату та політику «зеленого» переходу як частину свого мандату і функцій. З одного боку, реалізація цілей зеленого переходу вимагає від центральних банків запровадження сталих фінансових стандартів, а з іншого – створює виклики ціновій та фінансовій стабільності, які є основними завданнями центральних банків.

Досить часто еко-кредити мають відшкодування ставки або субсидії завдяки підтримці з боку уряду чи міжнародних організацій. Задля вирішення екологічних проблем природоохоронні заходи варто кредитувати на пільгових умовах які залежать від джерел фінансування. Еко-кредитування може здійснюватися за рахунок таких джерел: банківських ресурсів; державних програм (кредитних або інших, наприклад надання гарантій, страхування, тощо); грантів міжнародних екологічних фондів. Серед міжнародних партнерів виділяємо Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) який підтримує проекти зеленої економіки, Глобальний екологічний фонд (GEF) фінансує проекти боротьби зі зміною клімату. Важлива місія покладена на Міжнародну фінансову корпорацію (IFC), члена Групи Світового банку, яка є найкращим партнером для компаній з ринками, що розвиваються та зосереджена на прискоренні інклюзивного переходу до стійкого зростання з низьким вмістом вуглецю та підтримує інвестиції у відновлювану енергетику. У 2024 фінансовому році IFC надала рекордні 9,1 мільярда доларів довгострокового кліматичного фінансування через власний рахунок. IFC додатково мобілізувала 10,2 мільярда доларів приватного капіталу з інших джерел, збільшивши загальну суму до 19,4 мільярда доларів. За оцінками IFC, на ринках, що розвиваються, існують можливості для кліматичних інвестицій на суму близько 23 трлн доларів США до 2030 року [14].

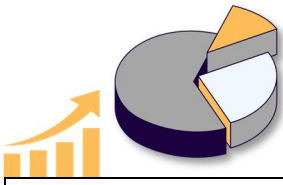
Еко-кредити варто надавати лише тим суб'єктам, які довели спроможність їх ефективного використання та гарантують вчасне повернення. Позичальник має довести, що його проєкт дійсно відповідає критеріям екологічності, зокрема шляхом оцінки впливу на довкілля та очікуваної економії ресурсів. Також доцільно обмежити строки кредитування певними часовими межами, тобто надавати в необхідні періоди для прискореного виконання екологічних проєктів.

Останніми роками міжнародні фінансові установи та національні регулятори активно розробляють методологічний та аналітичний інструментарій, який допомагає фінансовим установам ідентифікувати, оцінювати, моніторити, контролювати та реагувати на ESG-ризиків в цілому та еко-кредитування зокрема. Еко-кредитування супроводжується низкою ризиків, які стосуються як специфіки еко-проєктів, так і загальних економічних умов у країні. Відповідно, пропонуємо, ризики еко-кредитування поділяти на загальні та фінансові. До загальних ризиків відносимо ризики обумовлені впливом зовнішнього середовища (табл. 1).

Таблиця 1.

Таксономія загальних ризиків еко-кредитування та шляхи мінімізації негативного впливу

Вид ризику	Шляхи мінімізації
Макроекономічні ризики	-Пропонування кредитів у валюті для імпорто-залежних проєктів із фіксованою ставкою. -Застосування інструментів хеджування валютних ризиків.
Політичні та регуляторні ризики	- Розробка довгострокових контрактів із фіксованими умовами. - Лобіювання інтересів банків у співпраці з урядом і міжнародними фінансовими організаціями.
Ризики реалізації проєктів (фізичні ризики)	- Співпраця з перевіреними постачальниками та підрядниками. - Страхування проєктів від технічних і природних ризиків. - Залучення технічних консультантів. - Інноваційність технологій -Зaproвадження екологічного аудиту; -Аналіз життєвого циклу проєкту.
Екологічні та кліматичні ризики	- Страхування майна та доходів від природних катастроф. - Застосування технологій, адаптованих до кліматичних умов України. - Впровадження критерії екологічної відповідності
Ризики недовіри до інновацій	- Проведення інформаційних кампаній. - Надання демонстраційних прикладів успішних проєктів.
Ризики пов'язані з позичальниками	- Забезпечення кредитів заставним майном або гарантіями міжнародних фінансових установ. - Навчання клієнтів і консультування з вибору технологій.
Репутаційні ризики	-Проведення роз'яснювальних соціальних, інформаційних кампаній;

	-Тісна співпраця з клієнтами на всіх етапах проекту.-Моніторинг реалізації проектів і допомога в усуненні проблем.-Дотримання відповідності стандартам.

Джерело: *Систематизовано та згруповано автором*

Ці ризики є фундаментальними, базовими та впливають на довгострокову стійкість еко-кредитування та довіру інвесторів, позичальників і громадськості, що значним чином впливає на можливості їх реалізації. Вони передбачають зосередженість аналітичних досліджень на розумінні факторів (каналів) впливу зміни еко-ризиків на економіку та фінансову систему. Ці фактори дуже різноманітні – від регуляторних змін, поведінки споживачів, технічних характеристик проектів до волатильності фінансових ринків.

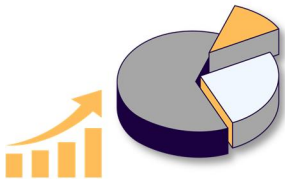
В теорії управління ризиками досліджуються не лише макроекономічні, а й регуляторні та політичні ризики, які є складовою ділового ризику, компонентом сукупного ризику.

Зокрема, постійно аналізуються інфляційні ризики, чинники їх виникнення та їх вплив на фінансово-інвестиційну діяльність, особливо в умовах війни в Україні.

Крім того перехід на зелену економіку, як зазначає О. Щербакова, призводить до появи нових видів інфляції, а саме: кліматфляція (англ. *climateflation* зростання цін внаслідок екологічних лих); викопна інфляція (англ. *fossilflation* зростання цін внаслідок росту собівартості видобутку ресурсів); зеленофляція (англ. *greenflation* зростання цін на окремі ресурси, що використовуються в зелених технологіях)[15].

Війна спричинила знецінення національної валюти та ріст цін на товари і послуги за рахунок зовнішніх і внутрішніх чинників.

Актуальність інтеграції кліматичних ризиків у процес управління ризиками еко-кредитування у всьому світі невпинно зростає. Це збільшує кількість учасників ринку та фінансових органів, що вивчають які показники варто використовувати для фіксації кліматичних ризиків.

Зокрема, за даними опитування НБУ 33 вітчизняних банків майже три чверті з них зазначили, що зміни клімату вже зараз впливають на їхню діяльність (рис.1, рис.2).

Рис.1. Вплив кліматичних ризиків на вказані аспекти їх діяльності

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано на основі аналізу [16]

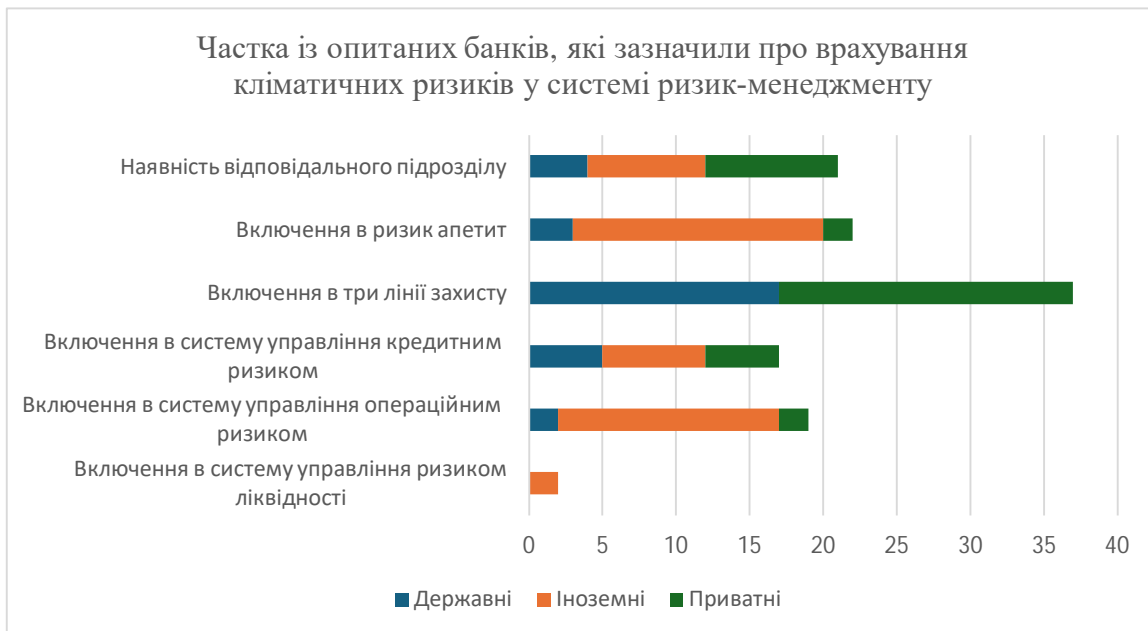
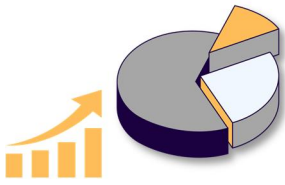

Рис.2. Врахування кліматичних ризиків у системі ризик-менеджменту

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано на основі аналізу [16]

Разом з тим, але лише одна третина банків наразі інтегрували еко-ризик у власну систему управління ризиками, передусім кредитного та операційного.

Фінансові ризики стосуються безпосередньо управління грошовими потоками, вартості кредитів та здатності позичальників обслуговувати борг (табл.2).

Таблиця 2.

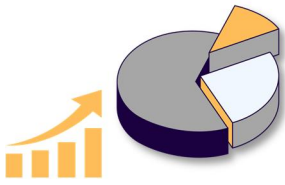
Таксономія фінансових ризиків еко-кредитування

Вид ризику	Шляхи мінімізації
Ризики низької маржинальності	<ul style="list-style-type: none"> -Залучення грантових коштів для покриття частини витрат. - Розвиток партнерства для поділу витрат на моніторинг проєктів.
Ризики фінансування	<ul style="list-style-type: none"> - Партнерство з міжнародними фінансовими організаціями (ЄБРР, IFC, GEF). - Розвиток публічно-приватного партнерства.
Кредитний ризик	<ul style="list-style-type: none"> - Ретельний аналіз кредитоспроможності клієнта. - Використання забезпечення (застава майна, страхування). - Партнерство з міжнародними фінансовими установами для покриття ризиків. - Диверсифікація портфеля
Ризик ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> - Залучення довгострокового фінансування від міжнародних партнерів. - Управління активами й пасивами для забезпечення ліквідності.
Операційний ризик	<ul style="list-style-type: none"> - Навчання персоналу та залучення експертів із зеленої енергетики, сталого розвитку. - Інтеграція автоматизованих систем контролю процесів розгляду заявок та моніторингу проєктів у режимі реального часу. -Регулярна звітність позичальників та аудит під час реалізації проєкту.

Джерело: Систематизовано та згруповано автором

Вони виникають як в процесі видачі кредитів, так і під час їх обслуговування, безпосередньо впливають на прибутковість і життєздатність еко-кредитування. Тому їх необхідно ретельно оцінювати, щоб забезпечити стабільність банку.

Зазначити, що в управлінні ризиками еко-кредитування важливу роль відіграють державні органи різних рівнів попереджуючи або перерозподіляючи їх. При неефективній діяльності урядових структур створюються передумови для поглиблення всіх видів ризиків.

На ефективність використання капіталу впливає ефект фінансового важеля (financial leverage) при залученні коштів та вдалому їх освоєнні. В результаті відсутності прибутку від використання позичкових коштів виникають фінансові ризики, що створює взаємозалежність фінансового ризику і фінансового важеля. Співвідношення власних і позичкових коштів виявляє неабиякий вплив на фінансову стійкість будь-якого суб'єкта діяльності і являється коефіцієнтом «квоти власника» – одним з показників фінансового ризику.

Управління ризиками у сфері еко-кредитування стало важливим трендом у розвитку світового банкінгу та є ключовим аспектом для забезпечення його ефективності та стабільності. Нажаль, як вже вище зазначалось інтеграція еко-ризиків в оцінку кредитного ризику банками залишається слабкою. Як правило, наразі ці ризики не впливають на умови договорів та оцінку параметрів кредитного ризику. Банки використовують низку інструментів, щоб зменшити можливі загрози, пов'язані з фінансуванням екологічних проектів. Узагальнюючи вище розглянуті підходи структуруємо інструменти управління ризиками еко-кредитування (рис 3).

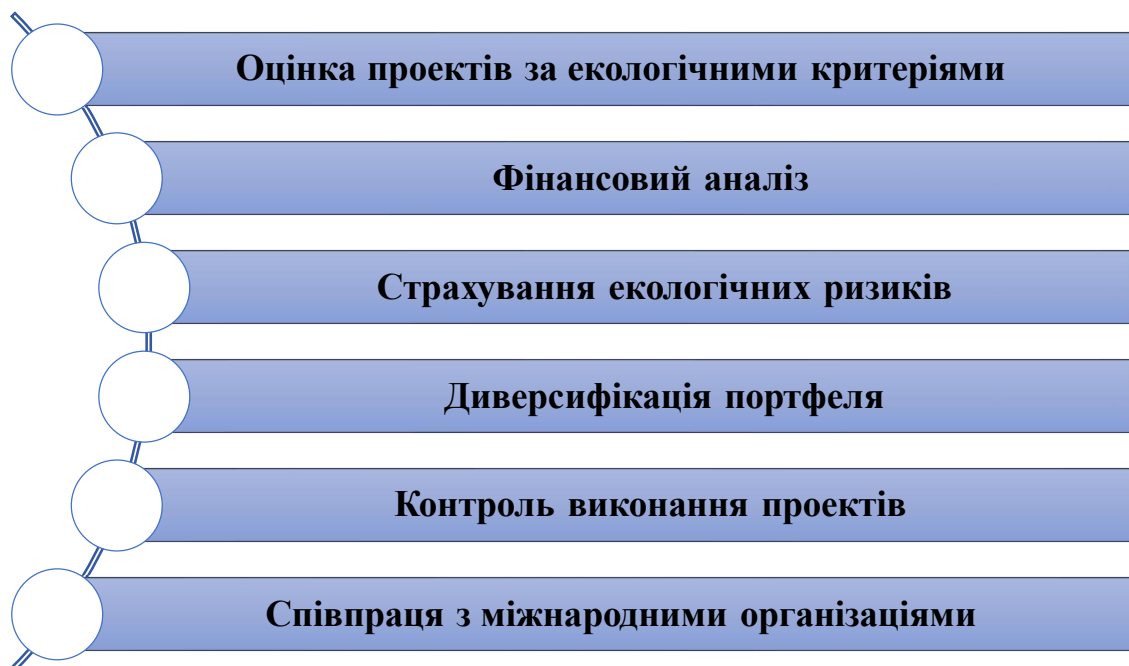
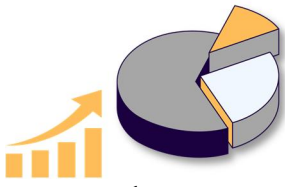

Рис. 3. Інструменти управління ризиками еко-кредитування
Джерело: Систематизовано та згруповано автором

Ефективне застосування цих інструментів дозволяє банкам не лише мінімізувати ризики, а й активно підтримувати сталий розвиток та зберігати конкурентоспроможність у сфері екологічного кредитування.

Висновки. Отже, банківський екологічний кредит є одним із способів збереження стану навколишнього довкілля, боротьби зі змінами клімату, забезпечення реального росту економіки через здійснення інвестицій в еко-технології на початку XXI ст.

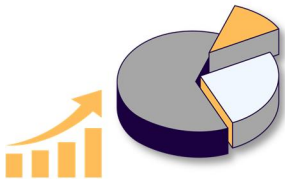
Еко-кредитування – перспективний напрямок кредитування та уряду України повинен розробити та затвердити всі нормативні та законодавчі акти, стимулювання кредитування та забезпечення прав та інтересів як кредиторів так і користувачів цих продуктів. Еко-кредитування поєднує економічні вигоди з екологічною відповідальністю, створюючи платформу для сталого розвитку та гармонії між економічною діяльністю й природним середовищем.

Досвід України підтверджує численні проблеми, які перешкоджають розвитку екологічного кредитування, зокрема, основні з них: протягом тривалого часу кредитування високі відсоткові ставки, відсутність механізмів стимулювання, низький рівень екологічної обізнаності громадян, повільний розвиток в Україні стійкої енергетики, а також правової та інституційної бази.

Для подолання перешкод видачі екологічних позик доцільно: використовувати пільгові умови, підтримку уряду, створювати критерії відсіву еко-проектів, механізми диверсифікації ризиків, реалізацію стратегій та законів в яких слід чітко тлумачити концепцію «зеленої» економіки. Дотримання названих пропозицій сприятиме перспективному розвитку еко-кредитування в Україні та вирішенню глобальних екологічних проблем.

Список використаних джерел

1. Весельська Д. Аналіз ризиків банківської системи України в умовах війни. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2023. URL:

http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15656/1/Veselska_D%D0%9E_KR_072_2024.pdf

2. Водяницька О.В., Соколова Н.В., Серьогін С.С. Особливості управління банківськими ризиками. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 16. С. 700–704.

URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-16-2018.pdf#page=700>

3. Мирошнік Д., Богуславська С. Аналіз ризиків та стратегій управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. № (61). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-42>

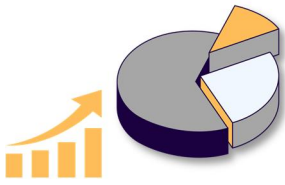
4. Добровольська Е. В., Покотильська Н. В. Особливості системи управління ризиками. *Економічний простір*. 2022. № 179. С. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-5>

5. Забуранна Л.В., Недільська Л.В., Абрамова І.В., Куровська Н.О., Мартинюк Г.П. Розвиток банківської системи в умовах деструктивного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. *Наукові горизонти*. 2020. № 03 (88). С. 7–18. DOI: <http://dx.doi.org/10.33249/2663-2144-2020-88-3-7-18>

6. Демчук Н.І, Абахтімова А.А. Управління банківськими ризиками. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Випуск 24. Частина 1. С. 117–119. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/1/26.pdf

7. Краснова І. В., Примостка Л. О., Лавренюк В. В. Кліматичні ризики у фінансовому бізнесі. *Проблеми економіки*. № 3 (49), 2021. С. 140-146 URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36896/KPL_krfb2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. Краснова І. В., Примостка Л. О., Шевалдіна В. Г. Фінансові інновації в управлінні кліматичними ризиками. *Deutsche internationale Zeitschrift für zeitgenössische Wissenschaft*. 2021. № 21-XI (21). Р. 22-26. URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/36430>

9. ESG Risks: Environmental. Climate Change Is A Source Of Significant Risk To Global Financial Stability. Financial Times, September 2020 URL: <https://esgriskguard.com/esg-risks-environmental/>.
10. Мацієвич Т. Моніторинг кредитування і страхування природоохоронних заходів. *Світ фінансів. Тернопіль THEУ*. 1(50). 2017, С. 115-125 <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/wof/article/viewFile/1112/1115>
11. Шульга Н., Савлук С. «Екологічний» ризик-менеджмент банків як детермінанта сталого фінансування в країнах ЄС. *Світова економіка. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 6. С. 56-71 URI: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>
12. Вовченко О. С. ESG-стратегія як основа управління ризиками сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. №50. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-85>
13. Бортніков, Г., & Любіч, О. (2022). Управління ESG-ризиками в українських банках. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. Том 6. № 47. 2022. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3885>
14. Raising \$23 Trillion: Greening Banks & Capital Markets for Growth. IFG: DISCLOSURES INSIGHTS & REPORTS NEWS Oktober 14, 2018. URL: <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2018/201810-g20-paper-sustainable-banking>
15. Щербакова О. Зелений перехід: чому це важливо для центрального банку? *Вокс Україна: Економіка*. 29 Листопада 2023. URL: <https://voxukraine.org/zelenyj-perehid-chomu-tse-vazhlyvo-dlya-tsentralnogo-banku>
16. Практики в управлінні кліматичними ризиками та концепція їх впровадження в Україні. НБУ, 28 листопада 2024р. URL: [https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ESG% 20 strategy_public.pdf?v=10](https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ESG%20strategy_public.pdf?v=10)